Kansalaisparlamentti
Medborgarparlamentet

Tulevaisuusvaliokunta 27.9.2024

Professori Kimmo Grönlund, Åbo Akademi
Professori Kaisa Herne, Tampereen yliopisto

Miksi kansalaisparlamentti?

- Suomalainen vaalidemokratia toimii kansainvälisessä vertailussa hyvin
- Organisoituneet intressiryhmät saavat äänensä kuuluviin
- Kansalaisten osallistumisen aste ei kuitenkaan ole kovin korkea (vaalit, puoluejäsenyys)
- Vaaliosallistuminen on vahvasti sidoksissa ikään ja koulutustasoon
- *Voisiko vaalien välillä olla satunnaisotokseen perustuvaa kansalaisten osallistamista?*
- *Voisiko kansalaisaloitteiden käsittelyä eduskunnassa tukea kansalaisparlamentin (tai sen kaltaisen menettelyn) avulla?*

Kansalaisaloitteet

- Suosittu tapa vaikuttaa
- Vain vähän lainsäädäntöä
- Riski näennäisvaikuttamisen tunteesta
- Kansalaisaloitteet voivat edustaa melko kapean intressiryhmän näkemystä
- Ehdotamme tapaa, jolla eduskunta voisi selvittää kansalaisaloitteita koskevan harkitun kansalaismielipiteen

Mikä on kansalaisparlamentti?

- Kansalaisparlamentti on **demokraattinen innovaatio**
- Kutsu osallistumiseen **satunnaisotokselle** (n=30 000)
- **671** kansalaista osallistui (edustava joukko)
- Keskustelut moderaattorin ohjaamissa **pienryhmissä** (n. 10 hlöä) yhden viikonlopun ajan
- Teemoina **neljä kansalaisaloitetta**
    1. huumausaineiden käyttötilakokeilun salliminen
    2. kannabiksen laillistaminen
    3. polttoaineveron kohtuullistaminen
    4. dieselin käyttövoimaveron poistaminen

Mikä on kansalaisparlamentti?

- Osallistujille **tietopaketti** ennen keskusteluja
- Viikonlopun aikana kolme **asiantuntijakuulemista**, joissa osallistujat laativat pienryhmissään kysymyksiä asiantuntijoille
- Osallistujien kansalaisaloitteita koskevat **mielipiteet ja tietotaso mitattiin** ennen kansalaisparlamenttia ja sen jälkeen
- Rahoittajat: Åbo Akademin säätiö, Sitra ja eduskunta

Mikä on kansalaisparlamentti?

- Osallistujat jaettiin satunnaisesti **kolmeen ympäristöön**, joissa keskustelu tapahtui
  1) Kasvokkain ihmisen moderoimissa pienryhmissä
  2) Verkossa ihmisen moderoimissa pienryhmissä
  3) Verkossa algoritmin moderoimissa pienryhmissä
- Tavoitteena tutkia, onko mielipiteen muodostus, oppiminen ja kokemukset kansalaisparlamentista samanlaisia näissä kolmessa ympäristössä?
- Verkossa tapahtuva keskustelu, etenkin algoritmin moderoima keskustelu, kustannuksiltaan pienempi kuin kaksi muuta
  → Helpompi osallistaa suuri ja edustava joukko kansalaisia

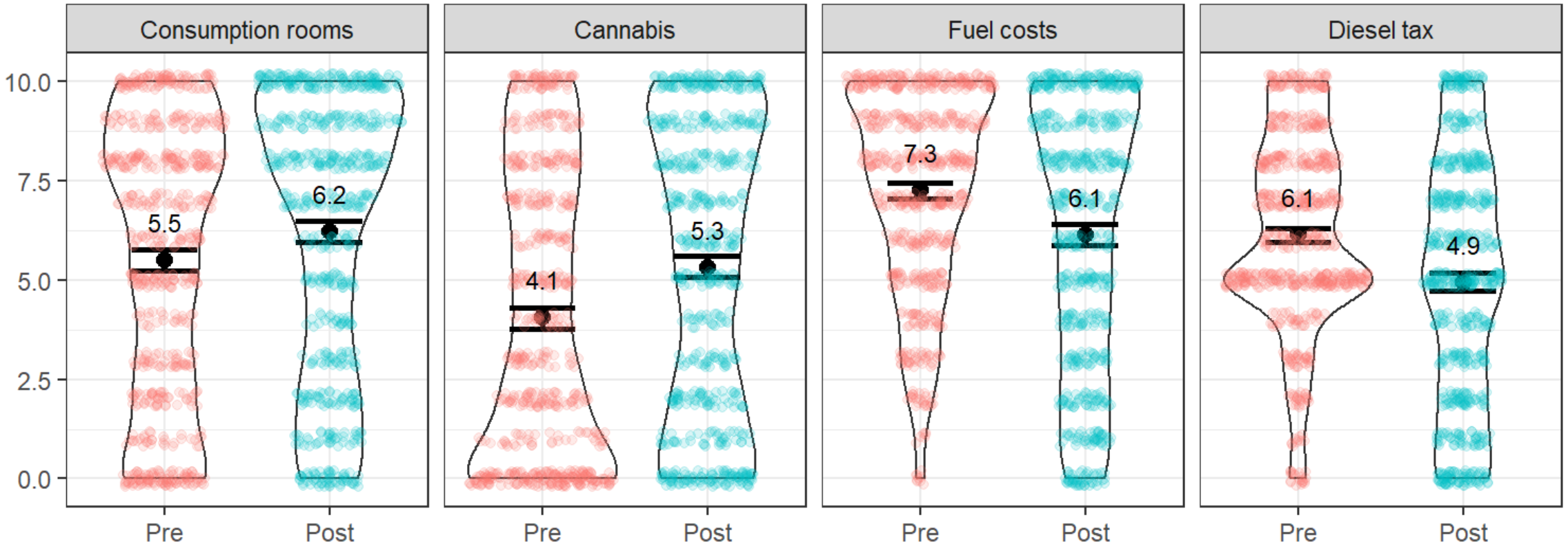
Osallistujien mielipiteet kansalaisaloitteista ennen kansalaisparlamenttiin osallistumista ja sen jälkeen, asteikko 0 (täysin eri mieltä) – 10 (täysin samaa mieltä)

käyttötilakokeilu

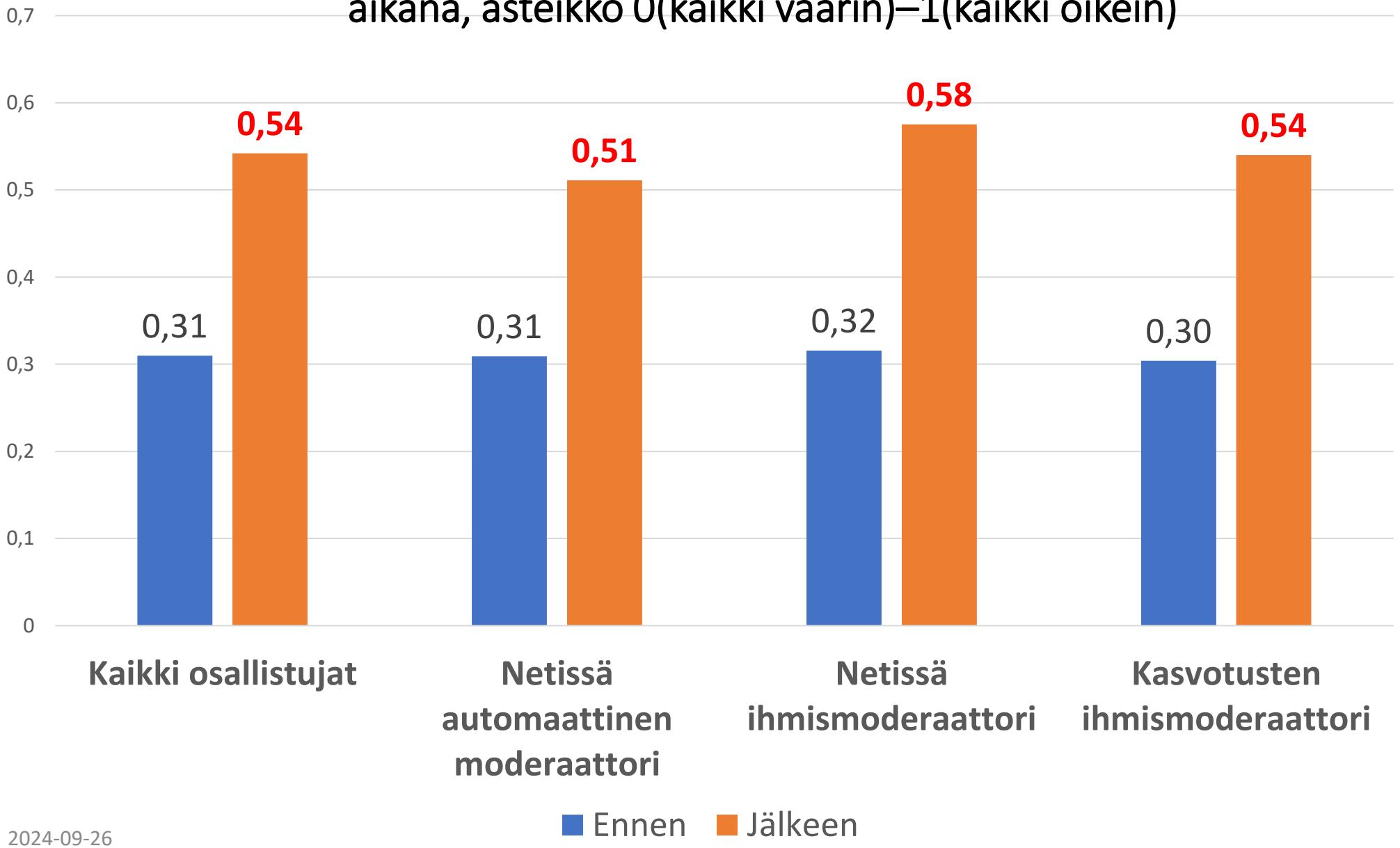
kannabis

polttoaineveron kohtuullistaminen

dieselvero

Aiheisiin liittyvän tietotason kehitys kansalaisparlamentin osallistumisen aikana, asteikko 0(kaikki väärin)–1(kaikki oikein)

Johtopäätökset

- Kansalaisparlamentti kokosi edustavan otoksen suomalaisia yhteen puntaroimaan kansalaisaloitteita → mielipiteitä voidaan pitää arviona harkitusta kansalaismielipiteestä
- Osallistujien tietotaso puheena olevista teemoista nousi selvästi
- Osallistujat pitivät osallistumisesta ja kokivat keskustelut tasapuolisiksi
- Tulokset olivat hyvin samantapaisia kaikissa kolmessa keskusteluympäristössä

Politiikkasuositukset

1. Eduskunta kehittää kansalaisparlamentin tapaista demokraattista innovaatiota, jossa kansalaiset keskustelisivat (joistain) kansalaisaloitteista vaalikauden aikana
2. Tavoitteena *harkitun kansalaismielipiteen arvioiminen eduskunnan päätöksenteon tueksi* riittävän suuren ja edustavan joukon avulla
3. Eduskunta voisi kokeilla mallia, jossa kansanedustajat osallistuvat pienryhmäkeskusteluihin kansalaisten kanssa
4. Kansalaisten osallistaminen vaalien välillä
5. Automaattisesti moderoitu ja verkossa toteutettu keskustelu olisi melko helppo toteuttaa
6. Vahvistaisi suomalaista demokratiaa ja olisi myös kansainvälisesti kiinnostava demokraattinen innovaatio

Kiitos!

Kysymyksiä ja kommentteja?

Åbo Akademi

Tampereen yliopisto